

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

Кафедра фінансів, банківської і страхової справи

Затверджую:

Директор ННІМЕФ

_____ О.Л. Фещенко

“ ___ ” _____ 2019р.

Схвалено на засіданні кафедри фінансів,
банківської і страхової справи

Протокол № ___ від “ ___ ” _____ 2019р.

Завідувач кафедри _____ О.І. Дацій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСИ»

Статус дисципліни основна

Освітньо-професійна програма вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціалізація: «Міжнародна економіка та фінанси»

Форма навчання денна Курс 3

Семестр восьмий

Обсяг в кредитах ЄКТС/Всього годин: 5/150 за навчальним планом (від січень 2019р.):

- лекції(Л) 40
- семінарські (С) 34
- практичні заняття (ПЗ) _____
- лабораторні заняття (ЛЗ) _____
- самостійна робота студентів (СРС) 76

Робоча навчальна програма складена на основі навчальної програми дисципліни «Фінанси», підготовленої професором Братусь Г.А. та затвердженої на засіданні кафедри банківської і страхової справи (протокол № 11 від 23.04.2014 р.).

Розробник робочої програми навчальної дисципліни: професор МКА Братусь Г.А.

Київ МАУП

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Завдання дисципліни: вивчення сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; закономірностей їх еволюційного розвитку; теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; засад функціонування фінансової системи держави

Предмет дисципліни – економічні відносини з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів у грошовій формі.

Статус дисципліни – основна.

Місце навчальної дисципліни освітній програмі. Дисципліна "Фінанси" має спільні питання з такими дисциплінами як "Бюджетна система", "Фінанси підприємств", "Фінансовий ринок", "Міжнародні фінанси" тощо. Вивчення дисципліни створює базу для розуміння таких дисциплін як «Фінансовий менеджмент» «Фінансовий ринок», «Міжнародні фінанси» тощо.

Компетентності та програмні результати навчання

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основні наукові підходи та сучасні концепції розвитку фінансів;
- суть і тенденції розвитку фінансових відносин і їх особливості в сфері державних фінансів, міжнародних фінансів і фінансів суб'єктів господарювання;
- загальну характеристику фінансово-кредитної, бюджетної, податкової систем держави; основні напрямки витрати бюджетних коштів, особливо на фінансування бюджетних установ і соціальний захист населення;
- роль фінансів в розвитку ринкових відносин;
- основні положення організації місцевих (територіальних) фінансів;
- основні положення політики управління бюджетним дефіцитом і державним боргом; сутність фінансових ресурсів підприємств, організацію фінансової діяльності підприємств;
- можливості використання фінансів для формування ефективної економічної політики держави.

Передумови для вивчення дисципліни

В процесі оздоровлення народного господарства, виходу держави з економічної кризи слід створити правові і нормативні основи нової господарської системи, забезпечити нормальне функціонування економіки, оздоровлення фінансів, скорочення бюджетного дефіциту, підтримку підприємництва та малого бізнесу. Виконання цих завдань нерозривно пов'язане з перебудовою фінансової системи, проведенням єдиної податкової політики, змінами в бюджетній системі тощо. Економічна політика держави, ринкове регулювання всіх сфер економічного життя суспільства відбувається при активній участі важливої економічної категорії – фінансів

III. Очікувані результати навчання

Після вивчення дисципліни студент повинен уміти:

- аналізувати бюджетну, податкову політику держави, проводити аналіз виконання державного і місцевого бюджетів;
- складати кошторис доходів і витрат бюджетної установи;
- робити розрахунок відрахувань підприємств і громадян у державні цільові фонди;

- аналізувати тенденції розвитку фінансової системи держави, їх окремих ланок, визначати вплив і взаємозв'язок фінансової сфери та соціально-економічних процесів у національній економіці;
- оцінювати вплив системи оподаткування на діяльність підприємств і формування доходів бюджету;
- застосовувати знання з фінансової науки в практичній діяльності.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Підсумковий контроль знань студентів формується на підставі сумарного рейтингу, що включає рейтингові оцінки під час поточного контролю та рейтингову оцінку на екзамені (заліку).

Згідно критеріям оцінки знань студентів за сумарним рейтингом (табл. 1) виставляється екзаменаційна оцінка.

Таблиця 1

Критерії оцінки знань студентів за сумарним рейтингом

Якісна характеристика	Кількість балів	Рейтингова оцінка	Додаткові умови
Відмінно	90-100 балів	A	
Дуже добре	82-89 балів	B	
Добре	75-81 бал	C	
Задовільно	68-74 бали	D	
Достатньо, задовільно	60-67 балів	E	
Незадовільно	35-59 балів	EX,	можливість повторного складання
Незадовільно	1-34 бали	F	повторне вивчення*

*У останньому випадку відповідно до «Положення про систему тріступеневого контролю знань студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом» студенту рекомендується повторне слухання курсу.

Може передбачатися оцінювання за співвідношенням 85:15. В цьому випадку на залік/екзамен відводиться 15 балів (1-5 за відповідь на кожне з трьох питань екзаменаційного білету) або тестові чи інші залікові завдання.

Максимальна сума балів (поточна рейтингова + підсумкова екзаменаційна) складає 100 балів, а мінімальна сума балів по поточному контролю – 60 балів (допуск до здійснення підсумкового контролю знань).

Рекомендована шкала балів оцінювання поточного та підсумкового контролю наведено нижче в табл.2.

V. Засоби діагностики результатів навчання

Контроль є невід'ємною складовою навчання з дисципліни «Фінанси» проводиться з метою оцінки навчальних досягнень студентів в оволодінні страхуванням згідно з визначеним чинною програмою рівнем досягнень, оцінки ефективності навчального процесу, підвищення мотивації до навчання.

Система контролю має комунікативну спрямованість, що дозволяє визначити рівень сформованості навичок і вмій механізмів страхування. Вона характеризується зв'язністю і зростаючою складністю, і включає поточний і підсумковий види контролю.

Цілі та зміст різних видів контролю мають відповідати цілям, завданням та змісту навчання. Порядок нарахування балів і виставлення оцінок під час виконання студентами контрольних завдань зумовлюється обраним видом контролю і повинен бути зручним і

практичним. Результати контролю виступають показниками успішності студентів, які можна співвідносити з очікуваними навчальними досягненнями в оволодінні страхуванням.

Таблиця 2

Розподіл балів за якими оцінюються різні види робіт

	Змістовний модуль 1							Змістовний модуль 2						РАЗОМ (мінімум)	РАЗОМ (максимум)	ЕКЗАМЕН	УСЬОГО
Бали за модуль	25-35							25-35						35	75	25	100
Теми/ типи контролю	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13				
ПК		5			5				5			5		10	20		
РТ				5				5			5			5	15		
МК		5		5						5		5		5	20		
М					5								5	5	10		
ІР		5										5		10	10		

Тип контролю:

ПК – поточний контроль (відповіді на семінарах, доповнення)

РТ – розв’язок задач/ тестування

МК – міні-контрольна

М – модульна контрольна робота

ІР – індивідуальна робота

Поточний контроль реалізується на практичних заняттях шляхом усного опитування, перевірки конспектів, виконанням тестів і контрольних робіт, різновидів самостійної роботи, зокрема написання рефератів, творчих завдань тощо.

Завдання для проведення поточного контролю розробляються викладачами з урахуванням особливостей навчання страхування на відповідному курсі.

Метою підсумкового контролю, що проводиться наприкінці відповідного семестру, є визначення рівня володіння студентами засобами страхування відповідно до рейтингової системи оцінювання знань, яка додається до робочої програми навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту/заліку, який складається письмово. Залік проводиться у формі відповідей комбінованого тесту, який включає наступні різновиди роботи – теоретичні визначення та розрахункові завдання. Іспит проводиться у формі відповідей на питання екзаменаційного білету за вивченими темами та включає три теоретичних питання та одне розрахункове. Обидві частини застосовуються з метою перевірки сформованості конкретних навичок і вмінь страхування.

VI. Програма навчальної дисципліни

Таблиця 3

Структура навчальної дисципліни

№	Курс <u>4</u> Семестр <u>7</u> Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин у семестрі <u>5/150</u> Назва теми	Кількість годин, з них					Форма контролю	Примітка
		Лекції (Л)	Семінар. зан.	Практ. Лаб. Зан. (ПЗ, ЛЗ)	Інд.-конс. Роб. (ІКР)	Сам. Роб. Студ. (СРС)		
Змістовний модуль 1.								
1.	Сутність та функції фінансів	4	2			4	У	
2.	Фінансова система та фінансовий механізм	4	4			8	У,Т,СР, КР	
3.	Бюджет. Бюджетна система України	4	2			8	У,Т,СР	
4.	Податки. Податкова система України	4	4			8	У,СР,Т	
5.	Державні цільові фонди	4	2			8	У, ПК,СР	
6.	Місцеві фінанси	2	2			4	У, ПК,СР	
7.	Державний кредит і державний борг	2	2			8	У,КР, ПК	
Змістовний модуль 2.								
8.	Фінанси суб'єктів господарювання	4	4			4	У,Т,СР	
9.	Фінанси домогосподарств	2	2			4	У,Т,СР, КР	
10.	Міжнародні фінанси	2	2			4	У,Т,СР	
11.	Страховання та страховий ринок	2	2			4	У,Т,СР, ПК	
12.	Фінансовий ринок	4	4			8	У,Т,СР, ПК	
13.	Фінансова безпека держави	2	2			4	У,Т,СР, ПК	
	Разом годин:	40	34			76		

Форми контролю є: усне опитування (У); контрольні роботи (КР); перевірка конспектів (ПК); перевірка завдань для самостійної роботи (СР); тестування (Т).

6.1. Плани лекцій

Лекція 1

Тема 1. СУТНІСТЬ, ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

- 1.1. Сутність фінансів як історичної та економічної категорії.
- 1.2. Функції фінансів.
- 1.3. Вплив фінансів на суспільне виробництво та їх роль у ринковій і економіці.
- 1.5. Генезис і еволюція фінансів.

Рекомендовані джерела інформації [1-2, 6-9, 11-13, 16-18, 26-31, 33-35,]

Лекція 2

Тема 2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА І ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ

- 2.1. Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління.
- 2.2. Фінансова політика, її сутність, види і значення.
- 2.3. Фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики.
- 2.4. Поняття та система фінансового права.

Рекомендовані джерела інформації [1-2, 6-9, 11-13, 16-18, 26-31, 33-35]

Лекція 3

Тема 3. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

- 3.1. Бюджет як економічна і правова категорія, його функції і призначення у державі.
- 3.2. Бюджетний механізм регулювання економічних і соціальних процесів у державі.
- 3.3. Бюджетна система: поняття і принципи побудови.
- 3.4. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
- 3.5. Міжбюджетні відносини. Види міжбюджетних трансфертів.
- 3.6. Бюджетний процес і його складові етапи.
- 3.7. Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Рекомендовані джерела інформації [1, 6 -13, 16-18, 20, 26-30, 33-35]

Лекція 4

Тема 4. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

- 4.1. Економічний зміст податків та їх призначення.
- 4.2. Розвиток податкових теорій у фінансовій науці.
- 4.3. Функції податків. Класифікація податків, її ознаки.
- 4.4. Елементи системи оподаткування.
- 4.5. Податкова система: поняття основи побудови.
- 4.6. Порівняльний аналіз податкової системи України та зарубіжних країн.
- 4.7. Податкова політика

Рекомендовані джерела інформації [1-2, 6-9, 11-14, 16-18, 21, 24-31, 33-35]

Лекція 5

Тема 5. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ

- 5.1. Склад фондів, їх економічна природа і призначення
- 5.2. Пенсійний фонд України: призначення, джерела формування, напрямки використання
- 5.2. Фонд соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності

5.3. Призначення, джерела формування, напрями використання фонду соціального страхування на випадок безробіття.

5.4. Інші централізовані і децентралізовані фонди цільового призначення.

5.5. Порядок створення і використання фондів.

5.6. Роль фондів в фінансовому забезпеченні економічних і соціальних програм.

Рекомендовані джерела інформації [1-2, 6-9, 11-14, 16-18, 24-31, 33]

Лекція 6

Тема 6. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

6.1. Суть місцевих фінансів, причини їх появи, їх склад.

6.2. Взаємозв'язок місцевих і державних фінансів.

6.3. Функції місцевих фінансів.

6.4. Місцеві бюджети, їх доходи.

6.5. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів.

6.6. Види неподаткових надходжень у місцеві бюджети.

6.7. Цільові фонди органів місцевого самоврядування.

Рекомендовані джерела інформації [1-9, 11-14, 16-18, 24-31, 33-35]

Лекція 7

Тема 7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

7.1. Суть і значення державного кредиту..

7.2. Форми та види державного кредиту.

7.3. Поняття державного боргу. Внутрішній і зовнішній державний борг.

7.4. Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання.

Рекомендовані джерела інформації [1-2, 6-9, 11-14, 16-19, 24-31, 33]

Лекція 8

Тема 8. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

8.1. Сутність фінансів господарських суб'єктів і характеристика фінансових потоків, що визначають їх зміст.

8.2. Принципи організації фінансової діяльності підприємств.

8.3. Фінансові ресурси підприємства.

8.4. Класифікація доходів і видатків підприємства.

8.5. Особливості організації і функціонування фінансів господарюючих суб'єктів різних форм власності та видів діяльності.

8.6. Управління процесами формування і використання фінансових ресурсів господарських суб'єктів.

Рекомендовані джерела інформації [1-2, 6-9, 11-14, 16-18, 24-31, 33]

Лекція 9

Тема 9. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

9.1. Сутність фінансів населення, їх значення..

9.2. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження..

9.3. Фінансовий портфель громадянина, його склад.

9.4. Складові інвестиційного портфеля.

9.4. Портфель нагромадження та його складові.

Рекомендовані джерела інформації [1-2, 6-9, 11-14, 16-18, 24-31, 33]

Лекція 10

Тема 10. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.

- 10.1. Сутність і призначення міжнародних фінансів.
- 10.2. Фінансова діяльність міжнародних організацій (ООН та ЄС).
- 10.3. Міжнародні фінансові інституції, їх завдання і сфери діяльності.
- 10.4. Міжнародний фінансовий ринок.
- 10.5. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями і міжнародними фінансовими інституціями.

Рекомендовані джерела інформації [1, 6-9, 11-14, 16-18, 22, 23, 27-32]

Лекція 11

Тема 11. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК.ВИДИ СТРАХУВАННЯ.

- 11.1. Економічна природа і сутність страхування.
- 11.2. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.
- 11.3. Функції страхування.
- 11.4. Класифікація страхування.
- 11.5. Форми організації страхового фонду.
- 11.6. Поняття і організація страхового ринку.

Рекомендовані джерела інформації [1-9, 11-18, 24-31, 33]

Лекція 12

Тема 12. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

- 12.1. Роль фінансового ринку у ринковій економіці..
- 12.2. Функції фінансового ринку.
- 12.3. Суб'єкти фінансового ринку.
- 12.4. Грошовий ринок.
- 12.5. Ринок капіталів.
- 12.6. Ринок банківських кредитів.
- 12.7. Ринок цінних паперів.
- 12.8. Страховий ринок.
- 12.9. Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників.

Рекомендовані джерела інформації [1, 6-9, 11-14, 16-18, 22, 23, 27]

Лекція 13

Тема 13. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО.

- 13.1. Економічна безпека держави та її сутність.
- 13.2. Фінансова безпека держави.
- 13.3. Об'єкти та суб'єкти фінансової безпеки держави
- 13.5. Індикатори розрахунку та встановлення рівня фінансової безпеки держави.

Рекомендовані джерела інформації [1, 6-9, 11-14, 16-18, 22, 23, 27]

V. Плани семінарських занять

Семінарське заняття 1

Тема 1 СУТНІСТЬ, ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

Предмет науки про фінанси. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.

Історичний характер фінансів, їх генезис. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна категорія. Історичний аспект становлення і

розвитку фінансової науки. Розвиток фінансової науки в Україні. Сучасна світова наукова фінансова думка.

Фінанси, особливості їх функціонування – економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.

Функції фінансів: розподільча, контрольна. Сутність і джерела формування фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 7-26; 12, 4-44; 29, 9-40; 30]

Тема 2. ФІНАНSOVA СИСТЕМА І ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою. Сфери та ланки фінансових відносин, їх взаємозв'язки.

Фінансова політика – складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики. Стратегія й тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Поняття про управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їхні функції.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час трансформаційних зрушень.

Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю. Органи, що здійснюють фінансовий контроль.

Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 16-22; 12; 29,30, 17-24; 33]

Семінарське заняття 2

Тема 3. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету держави. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету.

Бюджет як основний фінансовий план держави. Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.

Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні.

Особливості державного бюджету на поточний рік.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи.

Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні. Поняття фінансової автономії та показники її рівня.

Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 12, 17-20; 29; 30, 25- 33,]

Тема 4. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Поняття та основні категорії страхового ринку.

Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).

Елементи податку. Принципи оподаткування.

Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення.

Податкова політика.

Податкова служба, склад податкової служби України.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 12, 29, 6-19; 30]

Тема 5. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ

Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).

Елементи податку. Принципи оподаткування.

Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення.

Податкова політика.

Податкова служба, склад податкової служби України.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 26-28; 12, 33, 35]

Тема 6. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Суть місцевих фінансів, причини їх появи, їх склад. Місцеві фінанси як система. Основи фінансової автономії місцевих органів влади.

Взаємозв'язок місцевих і державних фінансів. Функції місцевих фінансів. Роль місцевих фінансів у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування.

Система місцевих фінансових інститутів. Місцеві бюджети, їх доходи. Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 26; 12, 29, 33; 35]

Семінарське заняття 3

Тема 7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

Суть і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб.

Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту.

Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками.

Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання. Емісія державних боргових цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів тощо.

Внутрішній і зовнішній державний борг. Поняття державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

Проблеми і напрями удосконалення управління й обслуговування державного зовнішнього боргу України

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 6; 12, 29; 30, 33-34]

Тема 8. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Необхідність і сутність фінансів підприємств Функції фінансів підприємств та принципи їх організації. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.

Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку. Склад грошових фондів і доходів, порядок їх утворення і використання в умовах ринку.

Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Види витрат. Собівартість продукції", робіт, послуг та її складові.

Економічний зміст прибутку, його склад. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності. Види прибутків. Розподіл і використання прибутку.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 10-18; 29, 30, 34]

Тема 9. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Сутність фінансів населення, їх значення. Зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.

Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення.

Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження.

Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення. Сучасні тенденції формування заощаджень населення України.

Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції.

Складові інвестиційного портфеля.

Портфель нагромадження та його складові.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 13-16; 29; 33]

Тема 10. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави.

Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів.

Формування й розвиток Європейського валютного союзу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.

Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 2; 11, 18-20; 29; 30, 15; 33]

Семінарське заняття 4

Тема 11. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК. ВИДИ СТРАХУВАННЯ.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.

Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми. Особисте страхування його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.

Страхування кредитних і фінансових ризиків, його необхідність, значення та види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків. Страхування відповідальності.

Перестраховання, його необхідність для забезпечення сталості страхових операцій. Доходи і витрати страховика.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній. Учасники страхового ринку. Формування і розвиток страхового ринку в Україні. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 12-21; 29; 30]

Тема 12. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Роль фінансового ринку у ринковій економіці. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку.

Класифікація структурних складових фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Страховий ринок. Взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондових цінностей. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.

Фінансові інститути ринку. Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація. Роль фонду державного майна у процесі роздержавлення та приватизації. Роздержавлення і приватизація: суть та особливості.

Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників.

Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів.

Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.

Рекомендовані джерела інформації : [1; 2; 11, 215-24; 29, 23; 30,]

Тема 13. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО.

Економічна безпека держави та її сутність. Рівні економічної безпеки держави. Нормативно-правова база з питань економічної безпеки держави. Фінансова безпека держави. Об'єкти та суб'єкти фінансової безпеки держави.

Загальні та специфічні принципи забезпечення фінансової безпеки держави. Складові фінансової безпеки. Внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці держави. Індикатори розрахунку та встановлення рівня фінансової безпеки держави.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 2; 11, 18-20; 29; 30, 15; 33]

6.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Питання, що виносяться на самостійне вивчення

Тема 1. СУТНІСТЬ, ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

1. Історичні аспекти виникнення фінансів.
2. Зміст основних етапів генезису фінансів.
3. Характеристика фінансів як вартісної та розподільчій категорії.

Тема 2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА І ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ

1. Основні законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють фінансові відносини.
2. Відмінність між лімітами і резервами.
3. Групи фінансових норм.

Тема 3. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

1. Бюджетний процес і його стадії.
2. Бюджетний дефіцит і джерела його погашення.

Тема 4. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

1. Податкова система та її складові.
2. Розмежування між обов'язковими платежами і податками.
3. Характеристика загальнодержавних податків.
4. Поділ податків на прямі та непрямі.
5. Основні напрями вдосконалення системи оподаткування України.
6. Принципи податкової політики.

Тема 5. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ

1. Обґрунтувати необхідність створення та призначення державних цільових фондів.
2. Визначити принципи організації державних цільових фондів.
3. Реформування пенсійного забезпечення в Україні.

Тема 6. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

1. Проблеми становлення та розвитку місцевих фінансів в Україні.
2. Місцеві бюджети в структурі місцевих фінансів України.
3. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
4. Склад доходів місцевих бюджетів, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.
5. Склад видатків місцевих бюджетів, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Тема 7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

1. Внутрішній і зовнішній державний борг.
2. Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання.

Тема 8. ФІНАНСИ СУБ'КТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1. Макро- та мікроекономічні фактори впливають на фінансовий результат діяльності підприємства.
2. Характеристика методів і принципів організації фінансів суб'єктів господарювання.
3. Види діяльності підприємства та їх характеристика.

Тема 9. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

1. Домогосподарство в економічному кругообігу ресурсів у секторах економіки.
2. Поясніть, у чому полягає роль домогосподарств на фінансовому ринку.
3. Моделі "стратегій адаптації" домогосподарств.

Тема 10. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.

1. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
2. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів.
3. Механізм здійснення операцій з фінансовими деривативами.
4. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами.

Тема 11. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК.ВИДИ СТРАХУВАННЯ.

1. Зміст поняття "фінансовий стан підприємства".
2. Основні завдання оцінки фінансового стану.
3. Головні етапи аналізу фінансового стану.
4. Прийоми фінансового аналізу.

Тема 12. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

1. Економічна та організаційна сутність фінансового ринку. Функції та завдання фінансового ринку в економіці.
2. Структура фінансового ринку.
3. Поясніть, чим обумовлюється необхідність державного регулювання фінансового ринку. Співвідношення державного регулювання та саморегулювання.
4. Охарактеризуйте суспільне призначення фінансового ринку та роль у розподільчих процесах.
5. Поясніть, як взаємопов'язані та чим різняться фінансовий ринок і ринок фінансових послуг.

Тема 13. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО.

1. Залежність фінансової безпеки держави від інтеграційних і глобалізаційних процесів у світовій економіці.
2. Основні напрями впливу державного боргу на фінансову безпеку держави.
3. Інфляційні процеси, стабільність валютного курсу та золотовалютні резерви в контексті фінансової безпеки держави.
4. Зв'язок стану фінансового ринку з фінансовою безпекою держави.
5. Пріоритети національних інтересів України у фінансовій сфері.

Теми рефератів

Тема 1. СУТНІСТЬ, ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

Фінанси як форма економічних відносин: історичні чинники виникнення, сутність, особливості.

Сучасна світова фінансова думка.

Соціально-економічна сутність і функції фінансів.

Фінансова інформація та її роль в реалізації контрольної функції.

Взаємозв'язок розподільної і контрольної функцій фінансів.

Форми фінансового забезпечення відтворювального процесу.

Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями

Тема 2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА І ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ

Нормативно-правове забезпечення фінансових відносин

Стратегія і тактика фінансової політики.

Взаємодія фінансового механізму з фінансовою політикою.

Фінансовий аудит як незалежний фінансовий контроль.

Суб'єкти фінансового контролю в Україні, їх функції.

Шляхи підвищення дієвості фінансового контролю.

Використання фінансових важелів для активізації економічного зростання і підвищення суспільного добробуту.

Фінанси України в умовах реформ.

Роль і значення фінансових посередників для економіки країни.

Державна фінансова система у розвинутих зарубіжних країнах.

Організація фінансового контролю в Україні.

Управління фінансами в розвинутих зарубіжних країнах.

Сучасний стан організації та функціонування системи державних фінансів в Україні.

Тема 3. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Розподільна і контрольна функція бюджету.

Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.

Бюджетний механізм фінансового регулювання і посилення його конструктивного впливу на реалізацію стратегії економічного і соціального розвитку України.

Загальний і спеціальний фонди державного бюджету.

Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет.

Основні напрями використання бюджетних коштів.

Податкові і неподаткові надходження, їх склад і структура.

Склад і структура витрат державного бюджету в соціально-культурній сфері.

Порядок складання, розгляду і затвердження проекту державного бюджету.

Методи розрахунку бюджетного дефіциту.

Проблеми скорочення і можливі джерела покриття бюджетного дефіциту.

Економічні та соціальні наслідки бюджетного дефіциту.

Сучасний стан бюджетного дефіциту в Україні та шляхи його подолання.

Тема 4. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Податкові пільги : недоліки та переваги застосування.

Сучасний стан податкової системи України. Тенденції розвитку

Вибір оптимального варіанту оподаткування для малого підприємства.

Оподаткування сільськогосподарських підприємств.

Вплив системи оподаткування на економіку підприємств України.

Підвищення ефективності системи оподаткування.

Оподаткування експортно-імпортних операцій в зовнішньоекономічній діяльності.

Непряме оподаткування підприємств.

Механізм оподаткування прибутку і ефективність функціонування промислових підприємств.

Механізм оподаткування доданої вартості в Україні.

Склад прямих та непрямих податків в Україні.

Податковий кодекс України, його значення для функціонування науково-обґрунтованої та стабільної податкової системи держави.

Історичний розвиток форм оподаткування.

Зародження держави і податків.

Тема 5. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ

Джерела формування фінансових ресурсів державних цільових фондів та напрямки їх використання.

Соціальний захист і соціальне забезпечення в Україні.

Джерела фінансування фондів соціального страхування.

Вдосконалення пенсійного забезпечення в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Сутність і необхідність пенсійної реформи.

Медичне страхування та страхова медицина.

Тема 6. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.

Місцеві бюджети як основа місцевих фінансів.

Реформування міжбюджетних відносин в Україні.

Основні напрямки зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування.

Проблемні аспекти організації місцевих фінансів в Україні.

Тема 7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

Економічна сутність державного кредиту, види державного кредиту.

Державний борг. Капітальний і поточний державний борг.

Причини і наслідки зростання державного боргу.

Форми державних позик, їх види. Класифікація державних внутрішніх та зовнішніх позик.

Тема 8. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Фінанси суб'єктів господарювання як основа фінансів суспільства.

Особливості формування та використання фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Галузеві особливості організації фінансів суб'єктів господарювання.

Організація фінансів бюджетних установ.

Організація фінансів комерційної (некомерційної) господарської діяльності.

Тема 9. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Джерела і структура фінансів домогосподарств.

Домогосподарства, їх доходи та витрати.

Грошові доходи домогосподарств та проблеми їх розподілу

Сучасні тенденції формування заощаджень населення України.

Фактори, що впливають на рівень доходів населення.

Портфель нагромадження та його складові.

Роль домогосподарств у фінансовій системі України.

Заощадження домогосподарств та чинники, що на них впливають.

Заощадження населення як джерело розвитку інноваційної діяльності в державі.

Соціально-економічне становище домогосподарств України на сучасному етапі розвитку економіки.

Тема 10. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.

Фінансова глобалізація та її вплив на функціонування міжнародного фінансового ринку.

Особливості діяльності Міжнародного валютного фонду (групи Світового банку).
Становлення та розвиток світового валютного ринку.
Розвиток міжнародного ринку кредитних ресурсів.

Тема 11. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК.ВИДИ СТРАХУВАННЯ.

Сучасний стан страхового ринку в Україні.
Особливості фінансової діяльності страхових компаній.
Перестраховування та співстраховування як види страхової діяльності.
Джерела формування фінансових ресурсів державних цільових фондів та напрямки їх використання.

Тема 12. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Пріоритетні напрями розвитку вітчизняного фінансового ринку.
Фондовий ринок України: проблеми та перспективи його розвитку.
Концептуальні підходи до поділу фінансового ринку.
Роль фондової біржі на фінансовому ринку.

Тема 13. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО.

Фінансова безпека України: проблеми та перспективи.
Механізм забезпечення фінансової безпеки.
Фінансова безпека території: сутність, складові, принципи забезпечення.
Фінансово-економічна криза та її вплив на фінансову безпеку.

6.4. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється в формі індивідуальних консультацій зі студентами по питанням тематичного навчального плану, завданням для самостійного для самостійної роботи студентів та виконанню контрольних (реферативних) робіт. Час проведення встановлюється згідно з графіком, затвердженим на засіданні кафедри.

VII. Форми поточного та підсумкового контролю

У процесі вивчення дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль знань студентів.

Екзаменаційна оцінка виставляється відповідно до сумарного рейтингу студента.

Приблизне рекомендоване співвідношення між балами за роботу протягом семестру та безпосередньо за екзаменаційну роботу складає 65:35.

Поточний контроль знань, який здійснюється протягом семестру, базується на таких видах навчальних робіт:

- а) робота на семінарах над теоретичними питаннями курсу: ґрунтовні відповіді, фіксовані виступи, доповнення;
- б) розв'язок задач та виконання тестів;
- в) написання контрольних робіт: міні контрольних (за поточною темою) та модульних контрольних робіт (підсумкових за рядом тем).

Рекомендована шкала балів за видами навчальних робіт в таблиці 4.

Таблиця 4

Шкала балів за видами навчальних робіт

№ ч/тт	Види навчальних робіт	Максимальна оцінка у балах за виконання	Примітка
1.	Відповіді на семінарах	0-5	За семінар, незалежно від кількості відповідей
2.	Доповнення	2,5	За семінар
3.	Розв'язок задач: -індивідуальний; - участь у колективному розв'язку	0-5 2,5	За практичне заняття незалежно від кількості задач; За заняття
4.	Тестування	0-5	За одне правильно виконане завдання
5.	Фіксований виступ (аналіз проблеми)	0-5	За один виступ
6.	Міні-контрольні (за поточною темою)	0-5	Загалом за контрольну
7.	Модульні контрольні роботи	0- 10	За одну роботу

Тестування та міні контрольні можуть здійснюватися за матеріалами, наведеними у розділі VI «Завдання для самостійної роботи студентів». Теми фіксованих виступів пропонуються до кожного заняття курсу у розділі V «Плани семінарських занять».

Модульні контрольні роботи проводяться у формі тестів і задач, оскільки такий варіант контролю знань оптимальний як з точки зору зручності перевірки робіт, так і з точки зору можливості використання комп'ютерних технологій проведення цих робіт. У разі потреби контрольні роботи можуть здійснюватися і у традиційній формі письмової відповіді на поставлені запитання. У такому випадку завданнями контрольних робіт можуть виступати питання підсумкового контролю, кількість яких буде обмежена тематичним спрямуванням відповідного модулю.

Протягом викладання дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль знань студентів за наступною схемою:

Таблиця 5

Тема	Форма контролю
Змістовний модуль 1.	
1	Сутність та функції фінансів Усний контроль знань студентів та тестові завдання протягом семінарського заняття.
2	Фінансова система та фінансовий механізм Вибіркова перевірка знань студентів по питанням тем 1-2. Міні-контрольна. Модульна контрольна.
3	Бюджет. Бюджетна система України Усний контроль знань студентів та тестові завдання протягом семінарського заняття.
4	Податки. Податкова система України Усний контроль знань студентів протягом практичного заняття, тестові завдання протягом семінарського заняття.
5	Державні цільові фонди Усний контроль знань студентів протягом семінарського заняття. Міні-контрольна.
6	Місцеві фінанси Вибіркова перевірка знань студентів по питанням тем

		3-6, тестові завдання протягом семінарського заняття
7	Державний кредит і державний борг	Усний контроль знань студентів протягом практичного заняття. Модульна контрольна.
Змістовний модуль 2.		
7	Фінанси суб'єктів господарювання	Вибіркова перевірка знань студентів по питанням, передбачених до самостійного вивчення, тестові завдання протягом семінарського заняття.
8	Фінанси домогосподарств	Усний контроль знань студентів та тестові завдання протягом семінарського заняття.
9	Міжнародні фінанси	Вибіркова перевірка знань студентів по питанням тем 7-9. Модульна контрольна .
11	Страховання та страховий ринок	Усний контроль знань студентів протягом семінарського заняття, тестові завдання протягом семінарського заняття
12	Фінансовий ринок	Усний контроль знань студентів протягом семінарського заняття, тестові завдання протягом семінарського заняття
13	Фінансова безпека держави	Проведення аудиторної контрольної роботи за результатами вивчення модулів, включаючи вирішення задач наведених в Навчальній програмі дисципліни.
Кінцевий контроль		Підготовка студентами розрахункової роботи відповідно до порядку написання таких робіт та їх тематики, викладених Навчальній програмі
		Іспит

Перелік питань до семестрового контролю

1. В чому полягає суть і значення фінансів як науки?
2. Наведіть приклади простих і складних фінансових категорій.
3. Який зв'язок фінансів з грошима, кредитом, ціною, заробітною платою?
4. Назвіть основні підходи до визначення категорії фінанси.
5. Чим відрізняються централізовані та децентралізовані фонди фінансових ресурсів?
6. Розкрийте основні ознаки фінансів.
7. У чому проявляється розподільча функція фінансів?
8. Яка роль належить контролю як функції фінансів?
9. Назвіть компоненти сукупного суспільного продукту та дайте їм характеристику.
10. Дайте визначення поняття "фінансова політика". Основні завдання та принципи фінансової політики
11. Дайте визначення поняття "фінансова система держави".
12. Який зв'язок між фінансовою політикою та фінансовим механізмом?
13. З яких елементів складається фінансовий механізм?
14. Які Ви знаєте методи фінансового планування?
15. Наведіть приклади фінансових планів.
16. Розкрийте зміст управління фінансами.
17. Назвіть суб'єкти та об'єкти фінансового контролю.
18. Які Ви знаєте критерії класифікації видів фінансового контролю?
19. Що являє собою бюджет як економічна категорія?
20. В чому призначення і роль бюджету?

21. Які функції бюджету і в чому їх сутність?
22. У чому виражається матеріальний зміст бюджету?
23. Які існують бюджетні методи регулювання економічних і соціальних процесів?
24. Що являють собою бюджетна система та бюджетний устрій?
25. Які складові бюджетної системи України?
26. На яких принципах ґрунтується побудова бюджетної системи України?
27. Що являє собою бюджетний процес і які стадії він включає?
28. Що таке бюджетний дефіцит і які існують джерела його погашення.
29. У чому полягає економічна сутність податків?
30. Які функції виконують податки?
31. Які існують відмінності між податками, платежами і відрахуваннями?
32. Які виділяються елементи системи оподаткування ?
33. За якими ознаками класифікують податки?
34. Які існують способи утримання податків?
35. Що таке податкова політика? Які критерії успішного проведення податкової політики?
36. На яких принципах базується побудова податкової системи?
37. Система оподаткування підприємств.
38. Нарахування непрямих податків.
39. Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.
40. Особливості оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
41. Розкрийте форми та функції податків.
42. Дайте визначення системи оподаткування та охарактеризуйте основні її принципи.
43. Назвіть прями податки і збори.
44. Розкрийте сутність податку на прибуток. Охарактеризуйте необхідність та значення оподаткування прибутку підприємств.
45. Дайте характеристику валовим доходам та валовим витратам, що визначаються для обчислення оподаткованого прибутку.
46. Дайте характеристику податку з доходів фізичних осіб.
47. Охарактеризуйте пільги з податку на додану вартість згідно з чинним законодавством України
48. Поясніть необхідність створення та призначення державних цільових фондів в Україні.
49. Назвіть основні принципи організації державних цільових фондів.
50. Охарактеризуйте загальнодержавні соціальні фонди та їх значення для забезпечення системи соціального страхування.
51. Назвіть джерела формування та напрямки використання коштів Пенсійного фонду України.
52. Охарактеризуйте джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів Фонду соціального страхування на випадок безробіття.
53. Назвіть джерела формування доходів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та напрямки їх використання.
54. Дайте загальну характеристику державним цільовим фондам економічного призначення.
55. Охарактеризуйте сутність і роль місцевих фінансів.
56. Визначте об'єкт і суб'єкти місцевих фінансів.
57. Назвіть функції та принципи організації місцевих фінансів.
58. Назвіть, які бюджети в Україні є місцевими.
59. Охарактеризуйте доходи місцевих бюджетів.
60. Наведіть класифікацію та склад видатків місцевих бюджетів.
61. Назвіть види міжбюджетних трансфертів.
62. Назвіть основні характеристики бюджетного федералізму.
63. У чому полягає економічна сутність та призначення державного кредиту?
64. Які функції державного кредиту?
65. Які існують види і форми державного кредиту?
66. За якими ознаками класифікують державні позики?
67. Які існують відмінності між облігаційними і безоблігаційними державними позиками?

68. Які існують джерела погашення державних позик?
69. Що таке державний борг та які його види.
70. Які переваги внутрішнього боргу над зовнішнім?
71. У чому полягає сутність управління державним боргом?
72. Які існують методи коригування позикової політики держави?
73. Сутність фінансів суб'єктів господарювання, їх функції та ознаки.
74. Фінансові ресурси підприємств, їх класифікація.
75. Фінансові результати діяльності підприємств: порядок їх формування та використання.
76. Особливості організації фінансових відносин на підприємствах різних форм власності.
77. Назвіть та охарактеризуйте види діяльності суб'єктів господарювання.
78. У чому полягає специфіка організації фінансових відносин бюджетних установ та організацій?
79. Фінанси бюджетних установ.
80. Визначте етапи розрахунку чистого фінансового результату діяльності суб'єкта господарювання.
81. Сутність і склад фінансів домогосподарств.
82. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця.
83. Чим обумовлена необхідність управління фінансами домогосподарств в умовах ринку.
84. Які основні статті доходів і витрат домогосподарств?
85. Яку роль відіграють фінанси домогосподарств у фінансовій системі держави?
86. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.
87. Дайте визначення страхового захисту.
88. У чому полягає сутність поняття страхування?
89. Охарактеризуйте об'єкти та суб'єкти страхування.
90. На яких принципах базується страхова діяльність в Україні?
91. Назвіть види добровільного та обов'язкового страхування.
92. Якою є організаційна структура страхового ринку України?
93. У яких організаційно-правових формах можуть створюватися страхові компанії і чому?
94. Назвіть правові підстави державного регулювання страхової діяльності в Україні.
95. Дайте визначення терміна "фінансовий ринок". Яку роль він відіграє?
96. Які функції виконує фінансовий ринок?
97. Охарактеризуйте структуру фінансового ринку.
98. З'ясуйте, хто є суб'єктами та об'єктами фінансового ринку. Дайте їх класифікацію.
99. У чому полягає сутність поняття "ринок банківських позичок"?
100. У чому полягає значення фінансових посередників на фінансовому ринку?
101. Визначте, яку роль відіграє держава та державне регулювання на фінансовому ринку.
102. Охарактеризуйте та дайте класифікацію основних інструментів фінансового ринку.
103. Які цінні папери обертаються на фондовому ринку? Дайте їх класифікацію та характеристику.
104. Дайте визначення поняття "ринок фінансових послуг". Назвіть його структурні елементи.
105. Дайте визначення поняття "економічна безпека держави".
106. Назвіть нормативно-правову базу, що регламентує питання економічної безпеки.
107. Охарактеризуйте рівні економічної безпеки.
108. Розкрийте економічну сутність поняття "фінансова безпека".
109. Назвіть об'єкт і суб'єкт фінансової безпеки.
110. Охарактеризуйте складові фінансової безпеки.
111. Дайте визначення поняття "національні економічні інтереси".
112. Охарактеризуйте внутрішні та зовнішні загрози у фінансовій сфері.
113. Назвіть індикатори фінансової безпеки та порядок їх розрахунку.
114. Визначте пріоритети національних інтересів України у фінансовій сфері.

VIII. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Викладання дисципліни передбачає використання новітніх освітніх технологій, спрямованих на підвищення зацікавленості студентів в вивченні курсу, оволодінні теоретичними та практичними знаннями з предмету. Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни будуть здійснюватися проблемні лекції (за участю студентів), презентації (лекцій/семінарів), кейси (оцінка теорії через практичні аспекти), робота в малих групах та семінари-дискусії, що використовують мультимедійне техніко-програмне забезпечення. Рекомендовані методи активації наведені нижче у таблиці 6.

Таблиця 6

Складові методів активізації процесу навчання

Тема		Методи активізації процесу навчання		
		Лекції	Семінари	Інше
3/модуль 1.				
1	Сутність та функції фінансів	Презентація	Семінар – дискусія	
2	Фінансова система та фінансовий механізм	Презентація	Кейс	
3/модуль 2.				
3	Бюджет. Бюджетна система України	Презентація	Кейс	Інтернет-звіти студентів по нормативній базі
4	Податки. Податкова система України	Презентація		Інтернет-звіти студентів по нормативній базі
5	Державні цільові фонди	Презентація	Кейс	
6	Місцеві фінанси	Презентація	Семінар – дискусія	
7	Державний кредит і державний борг	Презентація	Семінар – дискусія	
3/модуль 3.				
8	Фінанси суб'єктів господарювання	Презентація	Семінар – дискусія	
9	Фінанси домогосподарств	Презентація	Семінар – дискусія	
10	Міжнародні фінанси	Презентація	Семінар – дискусія	
3/модуль 4.				
11	Страховання та страховий ринок	Презентація	Обговорення питань семінару в робочих групах	
12	Фінансовий ринок	Презентація	Семінар – дискусія	
13	Фінансова безпека держави	Презентація		Інтернет-звіти студентів по нормативній базі

ІХ. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Андрущенко В.Л. Податкова система: навчальний посібник / В. Л. Андрущенко. - Київ : ЦУЛ, 2016. – 416 с.
2. Бастейбл Ч. Ф. Суспільні фінанси / За ред. С. П. Захарченкова. – 3-е вид., перероб. і допов. – Харків : Віват, 2016. – 808 с.
3. Буряк П. Ю. Фінанси : підручник / П. Ю. Буряк, С. Д. Смолінська, Н. Б. Татарин. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 392 с. – Затв. МОН України.
4. Вдовенко Л.О., Сушко Н.М., Фаюра Н.Д. Фінанси Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів М-во освіти і науки України. – К.:ЦУЛ, 2010. – 152с.
5. Венгер В.В. Фінанси Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів М-во освіти і науки України. – К.:ЦНЛ, 2009. – 432с.
6. Кудряшов В. П. Курс фінансів : навч. посіб. / В. П. Кудряшов. – К. : Знання, 2008. – 431 с.
7. Мамонова В. В. Управління місцевим бюджетом та фінансами : навч. посіб. / В. В. Мамонова. – Харків : Магістр, 2012. – 224 с.
8. Молдован, О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ : монографія / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2011. – 380 с.
9. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 4-е вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 240 с.
10. Рожко О.Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку [монографія] / О.Д. Рожко. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. – 360 с.
11. Рожко О.Д. Державні фінанси у забезпеченні макроекономічної стабільності в Україні: автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук. – Чернігів. – 2017. – 42 с.
12. Романенко О.Р. Фінанси Підручник для студентів вищ. навч. закладів М-во освіти і науки України. – 4-е вид., стереотип. – К.: ЦУЛ, 2009. – 312с.
13. Теорія фінансів: Підручник / [Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін.]; за ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
14. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України : монографія / За ред. Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2015. – 446 с.
15. Федосов В.М. Вплив державного боргу на фінансову безпеку України/ В.М. Федосов, Ю.П. Вигівська // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 408-412.

Нормативно-правова

16. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017–2021 роки [Електронний ресурс] // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 142-р. – 2017. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249797370>.
17. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2010, №50-51, ст.. 572.
18. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року №2856-VI (зі змінами та доповненнями)
19. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: Закон України від 21 травня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24.
20. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 13, ст.110). – Документ 2939-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 28.12.2015, підстава [901-19](#). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

Додаткова

1. Безгуба М. О. Фінансова складова регулювання економічного розвитку / М. О. Безгуба // Економіка та держава. – 2016. – № 6. – С. 77–81.
2. Благун І. Г. Фінанси : навч. посіб. / І. Г. Благун, Р. С. Сорока, І. В. Єлейко. – Львів : Магнолія–2006, 2008. – 314 с.
3. Богдан Т. П. Глобальні умови та внутрішні ризики функціонування валютно-фінансової сфери України // Фінанси України. – 2017. – № 1. – С. 52–74.
4. Бояр А. О. Бюджетно-фінансові наслідки інтеграції України в ЄС / А. О. Бояр // Економіка України. – 2015. – № 11. – С. 71–86.
5. Василик О. Д. Бюджетна система України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004.–544 с.
6. Вінник Т. А. Теоретичні засади формування раціональної фінансової політики / Т. А. Вінник // Економіка та держава. – 2012. – № 2. – С. 49–52.
7. Гатаулліна Е. І. Податкова політика в умовах економічних перетворень / Е. І. Гатаулліна // Економіка та держава. – 2016. – № 1. – С. 101–104.
8. Гапонюк М. А. Місцеві фінанси : навч. - метод. посіб. / М. А. Гапонюк, В. П. Яцюта, А. Є. Буряченко, А. А. Славкова. – К.: КНЕУ, 2002. – 216 с.
9. Грибіненко О. Економічний розвиток України в умовах покращення інвестиційного клімату / О. Грибіненко // Економічний простір. – 2017. – №117. – С. 75-86.
10. Гриценко Л. Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання / Л. Л. Гриценко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – Кіровоград : КНТУ, 2012. – Вип. 22. – Ч. II. – С. 90–96.
11. Данилишин Б. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України / Б. М. Данилишин, В. В. Пилипів // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 5-11.
12. Демидюк О. О. Ефективність функціонування та розвитку сучасних економічних систем. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2017. – 22 с.
13. Загорський В. С. Фінанси : навч. посіб. / В. С. Загорський, О. Д.Вовчак, І. Г.Благун, І. Р.Чуй. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 247 с.
14. Затонацька Т. Світовий довід формування державної інвестиційної політики та механізмів її реалізації / Т. Затонацька // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2014. – №8(161). – С. 6-10.
15. Інноваційна Україна – 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. – Київ : б. в., 2015. – 336 с.
16. Леоненко П. М. Теорія фінансів: навч. посібник / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільєнко та ін. ; за заг. ред. О. Д. Василика. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 480 с.
17. Карлін М. І. Фінанси країн Європейського Союзу : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2011. – 639 с.
18. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.
19. Кравченко В. І. Фінанси України: сучасні виклики і проблеми розвитку / В. І. Кравченко // Економіка та держава. – 2013. – № 5. – С. 9–13.
20. Куценко Т. Ф. Публічні фінанси в Україні: зміст та структура з урахуванням сучасних тенденцій розвитку / Т. Ф. Куценко // Економіка та держава. – 2016. – № 6. – С. 62–66.
21. Куцяк В. Особисті фінанси як первинний елемент фінансової системи держави / В. Куцяк // Світ фінансів. – 2012. – № 3. – С. 97–100.
22. Піддібна Л. Інвестиційно-інноваційні імперативи сучасної структурної політики / І.Піддібна, М. Горобинська // Науковий журнал «Економіка розвитку» . – 2016. – № 4 (80).

23. Пирог О.В. Структурні зрушення в економічному розвитку національного господарства України: галузевий розріз / О.В. Пирог // «Молодий вчений». – 2017. – № 4 (44). – С. 729-735.
24. П'ятаченко Г.О. Становлення та розвиток фінансів України. 1997-2003 / Г.О. П'ятаченко, Л.В. Кухарець. – К.: НДФІ, 2005. – 784 с.
25. Семцов В. М. Фінансова децентралізація в Україні: пошук нової моделі, можливості та межі / В. М. Семцов // Економіка та держава. – 2016. – № 2. – С. 20–25.
26. Сніжко О. В. Сучасні теоретичні підходи до визначення сутності фінансової системи / О. В. Сніжко // Фінанси України. – 2012. – № 8. – С. 57–68.
27. Туболець І. І. Прямі іноземні інвестиції як фактор забезпечення розвитку економічної системи / І. І. Туболець // Економіка та держава. – 2016. – № 2. – С. 65–66.
28. Федосов В. М. Українська фінансова наука: генеза, еволюція, ренесанс / В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. – 2012. – № 3. – С. 3–30.
29. Хомутенко А. В. Прагматика та семантика термінів фінансової науки «суспільні фінанси», «публічні фінанси» та «державні фінанси» / А. В. Хомутенко // Фінанси України. – 2017. – № 1. – С. 111–126.
30. Чухно А. А. Сучасна інституціональна теорія та фінансова наука / А. А. Чухно, П. М. Леоненко, П. І. Юхименко // Фінанси України. – 2012. – № 8. – С. 23–42.
31. Юрій С. І. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.

Електронні джерела

32. Офіційний сайт Міністерства фінансів України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
33. Офіційний сайт Національного банку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
34. Офіційний сайт Групи Світового банку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org
35. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.portal.rada.gov.ua>
36. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. – Режим доступу: // <http://www.kmu.gov.ua>
37. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/>
38. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>